

САД (и др. земљама) и то пре свега у оквиру локалних сеоских и градских заједница (општина). И тада, а и сада, та непосредна демократија значи такав систем у коме народ врши власт без посредника (дакле сам), окупљен у својој скупштини одн. то би било одлучивање на скуповима народа. У таквом систему одлучивања нема разлике између оних који врше власт и оних над којима се врши власт. Зато је оваква демократија била најуспешнија (и једино могућа) у античком свету пре свега зато што су ти грчки полиси, градови државе, били релативно мали са данашњег гледишта – обухватали мало становника који су могли да се окупљају на народним трговима и другим јавним местима одакле су водили политику, вршили јавне послове и доносили све важније политичке одлуке од значаја за њихов и живот њиховог града – државе. При томе, и у том античком схватању демократије тај непосредни политички живот је био још ужи, окупљао је само слободне грађане и био њихова привилегија, док су из тог јавног и непосредног политичког живота били искључени робови и странци. Зато и на античку демократију треба гледати с резервом јер поред њених позитивних достигнућа стоји и питање њене стварне демократичности, с обзиром да је почивала на крутој подели људи на слободне грађане и робове, а била је и наглашено неповерљива према људима нехеленског порекла. Много касније (како је речено) и у условима остварене „једнакости“ и еманципације људи, ову идеју и праксу непосредне демократије срећемо у енглеским територијалним заједницама са развијеном локалном самоуправом али и швајцарским кантонима као и малим сеоским и градским заједницама у САД. Ван оваквих заједница непосредна демократија није успела – није развијена и примењивана, па се данас, углавном са становишта модерних и многољудних држава схвата као утопија, нешто неостварљиво, зато што је технички и практички немогуће окупити све грађане државе – милионске масе на једном месту да би одлучивали. Зато је, као непрактична, уступила место много успешнијој представничкој демократији без које данас не може да се замисли модерна држава. Но то не значи да је идеја непосредне демократије заувек заборављена и напуштена. И у савременој држави представничког типа успешно се примењују различите институције непосредног одлучивања, али је сама непосредна демократија као концепт политичког друштва напуштена. Она може и у том облику изузетно да се сретне и примењује, али углавном у малим локалним и територијалним заједницама са развијеном самоуправом као што су рецимо поједини кантони у Швајцарској који имају мало становника и где се сви грађани обично окупљају једном годишње да би усвојили кантоналне законе, бирали